

Објашњење многобоштва и путеви који томе воде

<Српски – Serbian – عربي>

Др. Мухамед б. Абдур-Рахман
Ел-Хумејјис

Превод и резензија:

Амра Дацић

Љубица Јовановић

بيان الشرك ووسائله عند علماء الحنفية

محمد بن عبد الرحمن الخميس

ترجمة:

عمرة داتسيتش

مراجعة:

ليويتسا يوفانوفيتس

Увод

У име Бога, Милостивог, Самилосног

Хвала припада једино Узвишеном Богу Аллаху. Од Њега помоћ и опрост тражимо, од Њега заштиту тражимо од зла нас самих и наших лоших дела. Кога Бог упути нико не може да га заведе, а кога Бог у заблуди остави нико не може да га упути. Сведочим да нема другог бога осим Бога Јединога, Који нема судруга и сведочим да је Мухаммед, нека је над њим спас и мир, Његов роб и посланик. Каже Узвишени:

"О верници, бојте се Бога онако како треба да Га се бојите и умирите само као муслимани."

"О људи, бојте се вашег Господара Који вас је створио од једног човека, и од њега је створио другу његову и од њих двоје многе мушкарце и жене расејао. И Бога се бојте - с именом чијим једни друге молите - и родбинске везе не кидајте, јер Бог, заиста, над вама бди".

"О верници, бојте се Бога и говорите само истину. Он ће вас за ваша добра дела наградити и грехе вам ваше опростити, а онај ко се Богу и Посланику Његовом буде покуравао постићи ће оно што буде желео. "

Најбољи је говор Божија Књига Кур'ан, а најбоља упута је Мухаммедова, нека је над њим спас и мир. А најгоре ствари су новотарије, свака новотарија је заблуда, а свака заблуда води у ватру.

Откад је људски род обасјан посланством Мухаммеда, нека је над њим спас и мир, и откад је Свевишњи употпунио веру Ислам, противници истине су устали да га надвладају и утрну. Јевреји су очекивали посланика, а кад је дошао, порекли су га и узневеровали његову мисију а потом се отворено супротставили. Персијанци и Римљани су у Посланиковој мисији видели претњу њиховом опстојању на владалачком трону па су му се, такође, безрезервно непријатељски супроставили. Уследили су масовни продори татара који су заузели велики део исламске државе, а потом низ крсташких ратова које су водили крсташи пуни апетита према исламским земљама. Одређене врсте ратовања ових последњих су присутне и у нашем времену, у перфиднијим облицима. У ствари у питању је један континуиран и софистициран начин непријатељства против исламског света, од којих је и привидни улазак у Ислам с циљем негативног деловања изнутра. Ови су последњи најопасније и најгоре штеточине по Ислам.

Пример новијег њиховог деловања је оживљавање ширка¹ ибадета на гробљу и обожавања надгробних споменика и гробова, код неугог света, у чему предњаче групације које се декларишу по одређеним суфијским правцима. Грађењем кубета на гробовима, гравирањем, калиграфијом и осветљивањем гробова поводе неуке масе да им придају посебан значај. Они су попут астролога, који обмањују људе наводећи их да им чине молбе и молитве, измишљајући чудне и разноврсне приче којима указују на њихову наднаравну моћ.

¹ Многобоштво, идолопоклонство.

Ова је болест захватила многе муслиманске земље, а мањи део је заобишла само Божијом добротом, а затим залагањем учењака и искреним радницима којима је Бог сачувао веру. Ова је болест обухватила свет до те мере да су упадали у отворен ширк који их изводи из вере. Наћи ћеш такве да се обраћају неком другом мимо Узвишеном Богу тражећи добро и молећи да их сачува зла. Неки путују да посете поједине надгробне споменике, бацају новац у њихову унутрашњост, где је уобичајено мешање мушкараца и жена, и подизање гласова у молбама упућеним гробовима.

На основу односа спрам оваквих облика богослужења тј. ширка, учењаке можемо да поделимо на три врсте, они који га подржавају, томе позивају и подстичу на њега и није искључено да иза тога имају огромну материјалну корист. Друга је врста оних који знају да је то ширк и да су они који га чине у заблуди, међутим прекривају истину, било из страха или што се заузврат за ту ћутњу награђују. И трећи су они који знају истину, одвраћају од ширка и позивају чистом монотеизму на којем је био Божији Посланик, нека је над њим спас и мир, и његови другови. Ових је последњих мањина, мада их има из све четири правне школе а у овом делу је представљен труд ханефијских учењака у упозоравању и одвраћању људи од свих облика ширка.

Настојања ханефијских учењака (учењака који се приписују Ебу Ханифи у примарним и секундарним питањима вере) заслужују сваку похвалу у одговору новотарима у вери и обожаваоцима надгробних споменика када објашњавају ширк, његове врсте и путеве који се манифестују у исламском друштву. Они иду упоредо са маликијским, шафијским и ханбелијским учењацима који се залажу да заштите Божију

једноћу и супротставе обожаваоцима гробова, предузимајући превентивне мере за сузбијање ширка и путева који му воде.

Ово је доказ да су следбеници ханефијске правне школе утрошили много труда у борби против новотарије обожавања гробова као што су то чинили и припадници осталих праваца. Пуно су се залагали за одбрану чистог веровања од ширка и новотарија. У томе су следили имаме као што су Ебу Ханифе, Малик, Шафија, Ахмед и други имами ехли суннета вел-џемата². Ово је супротно ставу појединаца који сматрају да су припадници ханбелијске правне школе, једини који су се супротставили обожаваоцима гробова. Таквима желим, зависно од времена и могућности, да представим амбиције припадника ханефијског правца, заједно са залагањем шафијских и маликијских учењака у овој области. Потом ћу, ако Бог да, да изложим дефиниције ширка код ханефијских имама, и његове поделе и путеве који му воде.

Молим Узвишеног Бога, да се окористимо овом књигом, да је учини искреним делом у име Његовог задовољства и да је стави на вагу добрих дела свих нас на Дан када се буде полагао рачун. Довољан нам је Узвишени Бог и диван је Он заштитник. Наша последња молба је хвала Богу Господару светова.

Значај тевхида (монотеизма) у животу човека

² Ехли суннет вел џемат су следбеници Ислама на којем су били Божији Посланик, нека је над њим спас и мир, и другови. То су они који следе Суннет и који су устрајни на истини, који избегавају измишљене новотарије и растурање муслиманског јединства.

Познато је да тевхид (монотеизам) - једноћа Узвишеног - има видљиве и величанствене трагове у човековом животу и целокупном друштву. Тевхид је човеково богослужење и обожавање јединог истинског Створитеља, чему нико други није достојан, јер је све остало створено, не поседује сталну моћ која даје добро и отклања зло и не даје живот, не усмрћује и не проживљава. Тевхид је истовремено ослобођење човековог разума од празноверја и митова, и његове личности од понижења и потлачености и целокупног његовог живота од послушности тагутима³ и самозваним божанствима. Управо су ово разумели многобошци из речи **"Ла илахе иллаллах"**/нема божанства осим Бога Јединога, па су се свим силама противили и борили против Посланика, нека је над њим спас и мир.

Тевхид директно утиче на морал и понашање муслимана коме је стална преокупација постизање Божијег задовољства. Муслиман није разапет између захтева различитих божанстава, као што каже Узвишени Бог:

"Бог наводи као пример човека који је у власти ортака око кога се они отимају и човека који је у власти само једног човека - да ли је положај њих двојице исти?"⁴

Први је, дакле, онај који обожава различита божанства и труди се да их све задовољи, а други не обожава никог другог осим јединог истинског Бога.

Дистанца од многобоштва и приврженост веровању у јединог истинског Бога – Аллаха, пружа личности јаку

³ Свако ко се влада по ономе што Бог није прописао је тагут.

⁴ Кур'ан, поглавље Скупови, одломак 29.

смиреност. Каже Узвишени Бог језиком Посланика Аврама, нека је над њим спас и мир:

"А како бих се бојао оних које с Њим изједначујете, кад се ви не бојите што друге Богу равним сматрате, иако вам он за то никакав доказ није дао? Па знате ли ви ко ће, ми или ви бити сигуран? Биће сигурни само они који верују и своје веровање с многобоштвом не мешају; они су упућени правим путем."⁵

Вернику је ослонац константно његов Господар, у Њега се поуздаје знајући да је Он апсолутни Владар и тиме његова душа постиже сигурност и веру у Узвишеног Бога. Тако Узвишени говори језиком Посланика Ное, нека је над њим спас и мир:

"...о народе мој, ако вам је додијао боравак мој међу вама и опомињање моје Божијим доказима - а ја се стално у Бога уздам - онда се, заједно са божанстима својим, одлучите, и то не кријте; затим то нада мношвом извршите и не одгађајте."⁶

И такође језиком Посланика Ебера, нека је над њим спас и мир:

"... и зато сви заједно против мене лукавство смислите и нимало ми времена не дајте, ја се уздам у Бога, мог и вашег Господара! Нема ниједног живог бића које није у власти Његовој; Господар мој заиста поступа праведно."⁷

⁵ Кур'ан, поглавље Скупови, одломак 29.

⁶ Кур'ан, поглавље Јона, одломак 71.

⁷ Кур'ан, поглавље Ебер, одломци 55 и 56.

Ове су личности постигле јаку веру и поуздање, смиреност и сигурност спознајом Божије величине наспрам слабости и зависности од створења.

Монотеизам успоставља темеље једнакости и братства, чинећи људе покорним њиховом Господару и забрањујући и бришући односе ропства и обожавања међу њима, поред Узвишеног Бога. Дакле сви су људи једнаки, иста су им права и обавезе, немају предности једни над другима у боји коже, нацији, полу или струци, већ се разликују по богобојазности и добротинству.

Штетност и опасност од многобоштва

Упоредо са позитивним траговима које за собом сеје тевхид, налазимо огромну штетност од његовог рушиоца - ширка. Човек пада у понижење обожавајући неког другог мимо Узвишеног Бога и узимајући их за божанства и наредбодавце, јер су сви, осим Њега, створења која у суштини не користе нити штете. Такви никакве предности над њим немају, понекад су чак мање вредни од самог обожаваоца. Тако људи обожавају краву, камен, дрво и сл., што никако не приличи разумном човеку.

Ширк је главно средство да се упадне у празноверје и иреалност. То се дешава управо вером да неко сем Бога даје добро или га одузима, на шта се накалеме бесмислице, опсене и измишљотине које здрав разум не може да појми.

Надаље, ширк је највећа неправда, као што каже Узвишени Бог:

"А неверници су прави неправедници"⁸, и у другом одломку:

"Заиста је ширк највећа неправда."⁹

И заиста, зар има веће неправде од тога да човек којег је створио Узвишени Бог обожава неког другог, и поред тога што га Господар непрестано обасипа благодатима, захваљује неком другом.

А чињењем ширка у ствари се чини неправда према самом себи, јер остављање тевхида је директно лично губљење истинске среће и задовољства. Ширк доноси казну која је неиздржива, каже Узвишени:

"И није им Бог неправду начинио, него су сами према себи неправедни били."¹⁰

Ширк је извор несигурности и страха, јер мушрик¹¹ нема ослонца, нема поуздања у Господара светова већ је у сталном раскораку између празноверја и илузија. То га наводи на несигурност и страх за опскрбу, за живот и за сваку важнију ствар.

Ширк уноси негативности у људском животу и у погледу реалности, наиме, муслиман се након Узвишеног Бога, узда у себе и даје све од себе, док мушрик живи у илузији посредништва. Такав је случај нпр. са хришћанима који се ослањају на Исусову, нека је над њим спас и мир,

⁸ Кур'ан, поглавље Ел-Бекара, одломак 253.

⁹ Кур'ан, поглавље Локман, одломак 13.

¹⁰ Кур'ан, поглавље Имранова породица, одломак 117.

¹¹ Мушрик тј. многобожац.

помоћ, што им умртвљује властити ангажман и реалан однос наспрам догађаја.

И на крају, ширк је највећи узрочник уласка у Пакао, као што каже Узвишени:

"Заиста је ономе који буде Богу некога равним сматрао, Бог забранио улазак у Рај, и његово је пребивалиште ватра. А неправедницима нема помагача."¹²

Тевхид је највећи узрок уласка у Рај, док је ширк грех који Бог (ако човек умре не покајавши се за њега) не опрашта:

"Заиста Бог неће да опрости да Му се неко равним приписује."¹³

Због овога Кур'ан највише упозорава на ширк и пропаст коју повлачи за собом, аргументујући његову ништавност и децидно одређујући да је то неопростив грех који се кажњава ватром.

Дефиниција ширка према учењацима ханефијске правне школе

Пре објашњења значења ширка код ханефијских учењака, било би лепо да се објасни његово језичко значење. Ширк је именица изведена од глагола "удружити се с неким у нечему", "узети некога за саучесника у нечему", "уско се повезати са њим". "Учествовати с неким у нечему" значи сарађивати с њим или му бити партнер с великим или малим

¹² Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 72.

¹³ Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 48.

уделом. У исламској терминологији ширк је супротан тевхиду као што је неверовање супротно веровању.

Каже имам Абдул-Кадир ед-Дехлеви¹⁴: "Ширк је да се сматра да неко други поред Узвишеног Бога поседује неки од Његових својстава. Као када неко каже "Тај и тај све зна". Уверен је да неко може да уради шта жели, да поред Узвишеног Бога, располаже добрим и злим. Исто тако, величање некога поред Узвишеног Бога, које доликује само Њему Узвишеном, као да чини сецду¹⁵ некој особи, или да тражи од њега неку потребу или да верује у његову божанственост (улухијет)."¹⁶ Из дефиниције се јасно види да он дели ширк на:

- ширк у Божијим делима и својствима и
- ширк у делима робова којима се чини богослужење Узвишеном Богу .

Учењак Мухаммед Исмаил ед-Дехлеви¹⁷ и учењак Ебул-Хасан ен-Недеви кажу: "Ширк се не ограничава само на то да се изједначи звање некога Богом, сматрајући их идентичним. Ширк је такође да човек дође с делима која се чине само Узвишеном Богу па их припише или учини некеме

¹⁴ Абду-Кадир бин Абдур-Рахман ел-Умери ед-Дехлеви ел-Ханефи један је од истакнутих учењака. Преминуо је 1230. х. године. Погледај "Нузхету ел-хаватир", 7/302-304.

¹⁵ Сецда- падање ничице.

¹⁶ Тевдихул-Кур'ан 1/105, на Урду језику.

¹⁷ Мухамрнед Исма'ил бин Абдул-Ганиј б. Абдур-Рахим елУмериј ед-Дехлевиј ел-Ханефи, рођен је у Дехлију 1193. х.г., а преминуо 1246. х.г. Његова су дела: "Таквијетул-иман", "Тенвирул-ај неј н фи исбати реф'ил-једејн" и друга.

од људи или других створења или предмета, као што су: сецда, приношење жртве, заклињање, упућивање молбе за помоћ у тешкоћи, веровање да је дотични присутан на сваком месту, да надзире наше ибадете, па да он управља и располаже са свим. Све наведено је ширк и човек с тим постаје мушрик"¹⁸ (цитат је од учењака Ен-Недевија).

Ове дефиниције ширка јасно говоре да се велики број имама ханефијског правца није ограничио у објашњењу ширка и његове дефиниције само на тевхид рубубије тј. једноћу Божијег стварања, него су, као што се види, сматрали богослужење некеме поред Узвишеног Бога великим ширком, било о каквом богослужењу да се радило. То је ширк који поништава добра дела и Узвишени Бог неће да прими од његовог починиоца ни то богослужење нити откуп. О овоме ширку Узвишени Бог каже:

"А теби, и онима пре тебе је објављено: 'Ако будеш друге Богу равним сматрао, твоја дела ће сигурно да пропадну, а ти ћеш изгубљен да будеш.'"¹⁹

Узвишени, такође, каже:

"Они међу вама који од вере своје отпадну и као неверници умру - њихова дела биће поништена на овом и на оном свету."²⁰

Узвишени даље каже:

¹⁸ "Таквијјетул-иман", 22-23 и "Рисалетут-тевхид" од Недевија.

¹⁹ Кур'ан, поглавље Скупови, одломак 65.

²⁰ Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 217.

"Ко другог Богу сматра равним, Бог ће улазак у Рај забранити и боравиште ће његово Пакао бити; а неверницима неће нико моћи да помогне."²¹

Узвишени Бог такође каже:

"Бог неће опростити да Му се неко други сматра равним, а опростиће мање грехе од тога коме хоће."²²

Тако да су дела мушрика поништена и они су губитници. Рај им је забрањен и Узвишени Бог никада неће да им опрости њихов ширк. Сви ови облици и врсте које су споменуте убрајају се у велики ширк који се појавио код претходних Арапа а има га још увек у овој заједници. Ђаво им је улепшао ова дела, па се позивају на неосноване доказе, баш као што каже Узвишени о њима:

... "Ми њих обожавамо само зато да би нас што више Богу приближили."²³

У другом одломку каже Бог:

"Они поред Бога обожавају оне који им не могу ни наудити нити какву корист прибавити, и говоре: , Ово су наши заговорници код Бога!"²⁴

Све их ово терети и доказ је против њих иако су признавали да је Бог Створитељ, Онај Који даје опскрбу, Који оживљава и усмрћује, Који руководи свиме, као што о њима каже Узвишени Бог:

²¹ Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 72.

²² Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 48.

²³ Кур'ан, поглавље Скупови, одломак 3.

²⁴ Кур'ан, поглавље Јона, одломак 18.

"А да их упиташ: 'Ко је створио небеса и Земљу?' - сигурно би рекли: 'Бог'. " ²⁵

Погледај ову несхватљиву контрадикторност и зачуђујућу заблуду! Узвишени Бог је створио човека и обдарио и човек то признаје, а потом обожава другог! Слављен нека је Узвишени Бог. Он је високо изнад онога што Му они приписују! Многе незналице верују да је само тевхид рубубијје - вера у једноћу Божијег стварања - тражен од њих и да је довољан, па због тога лако упадну у ширк тевхиду улухијје - да само Богу припада божанственост и да се само Њему богослужење чини. Тако су упућивали многе облике богослужења неке или нечему поред Узвишеног Бога путем молбе²⁶, тражењем помоћи и сл., не схватајући да је и молба богослужење као што је то рекао Божији Посланик, нека је над њим спас и мир. Западање у ову врсту ширка није ретко и лако је да га пронађемо код многих незналица. Разлози томе леже у смањењу исламских учењака, застрањивање (у овој области) неких који себе сматрају учењацима и др. Међутим, из претходног говора учењака ханефијског правца, у погледу

²⁵ Кур'ан, поглавље Локман, одломак 25.

²⁶ Сходно хадису "Молба је богослужење" који бележе : Ахмед 4/267,267, 27, Ебу Давуд 21161 у поглављу у "Молитва" део "Молба"Х. 1479. Ет-Тирмизи (211) Х. 2969 у тумачењу једног делапоглавља Ел-Бекара (5/374) Х. 3247, у једном поглављу из кур'анског поглавља Верник 5/456 Х. 3372 у у поглављу "Молба" део "О користимолбе", Ибну Маџе (211258) Х. 3828 у поглављу у "Молба" део "Корист молбе", Ел-Бухариј у књизи "Понашање појединца" 105,и Ибн Еби Шејбе у Ел-Мусаннифу 6/21 Х. 29167 у поглављу "Корист молбе", Ибн Хиббан 21124 Х. 887 (ихсан) , Ел-Бејхекиј уЕш-Шаб 2/37 Х. 1105, Ел-Хаким у Ел-Мустедреку 1 /49 1 где каже да је ланац пренесиоца исправан, док га Ел-Бухари иМуслим не наводе, а Ез-Зехеби се слаже с њим у оцени и ИбнЏерир у делу "Ет-Тајир" (7 8/24, 79).

врста ширка, јасно се примећује да они на исту разину стављају ширк у једноћи Божијег стварања и ширк у богослужења и својствима. Нису се ограничили само навођењем једне врсте, него су их све споменули.

Врсте ширка по ханефијским учењацима

Потпуно нам је јасно након излагања претходно споменутих врста ширка, да се учењаци ханефијске правне школе нису ограничили само на говор о Божијем господару, већ су упозорили на врсте ширка и у делима која припадају само Њему. Штавише, њихови примери обухватају и ширк у Божијим именима и својствима као нпр. приписивање неких Божијих, особина неке од створења, или претерано величање неког створења до те мере да буде уздигнут на степен божанства.

Следе изреке учењака ханефијског правца о врстама ширка и његовим поделама.²⁷

Каже Имам Ахмед ес-Серхенди²⁸ да се ширк дели на два дела:

²⁷Можемо да приметимо да су поделе ширка које ће да наведу ханефијски учењаци само примери дела из праксе заступљене у неким исламским друштвима, због општег незнања, у којима се Богу неко или нешто чини равним. Нема сумње да су они уложили огроман труд у раду на овом пољу, мада би, по мом мишљењу, било делотворније да су указали на опште појаве ширка са навођењем доказа. Детаљисање у објашњењу врста ширка је неограничено, зато што су богослужења у којима може да се нађе ширк многобројна. Зашто су се дакле ханефијски учењаци сконцентрисали на навођење детаља и конкретних примера? То управо потврђује исправност мишљења, које од пре заступамо, како је велика брига ханефијских учењака о упозоравању на ширк у богослужењу.

1. ширк у нужности постојања
2. ширк у богослужењу.

Имам Ахмед ер-Руми²⁹ учењак Сицзан Бахшул-Хинди су навели шест врста ширка. Од тих врста је и ширк "приближавања" а то је богослужење некоме или нечему да би се приближило³⁰ Узвишеном Богу.³¹

Ет-Техавуни³² је споменуо неколико врста ширка од којих су:

1. ширк у богослужењу.³³

²⁸ Ахмед б. Абдул-Ехад ес-Серхенди ел-Ханефи. Од његових дела су: "Бејан ел-акидех ала мезхеб ел-матуридије" и "Техзиб тарикатис-суфије" и "Рисалету фи исбат Ен-нубувве" и др. Преминуо је године 1034. по Хиџри. Погледај његову биографију у: "Нузхетул-хаватир" (5/34-55).

²⁹ Ахмед б . Мухаммед ел-Акихсари ел-Ханефи, код учењака Османске државе био је познат под надимком Ер-Руми. Има неколико писаних дела, био је заокупљен подучавањем верозаконских наука, издавањем правних мишљења, сабирањем дела и рукописа. Преминуо је 1043 . хиџретске године. Погледај његову биографију у: "Хидајетул-арифин" 11157 и "Му' џемул-муелифин" 2/83.

³⁰ Доказ је Божији узвишени говор: . . ." **А не обожавамо их осим да нас што више приближе Богу**". (Кур'ан, поглавље Скупови, одломак 3.)

³¹ "Меџал исул-ебрар ала хазинетул-есрар" (150- 152).

³² Мухаммед б . Али бин Хамид бин Сабир ел-Ханефи ел-' Умери ет-Теханеви, био је фикскски учењак (исламски правник). Живео је до 1158 . године по Х. Погледај: "Нузхатул-хаватир" 6/278 и "Му' џемулмуелифин" 11147 .

³³ О томе говори Узвишени Бог: **"Ми смо сваком народу посланика послали: 'Бога обожавајте а идола се клоните'"**. (Кур'ан, поглавље Пчеле, одломак 36) И Божији говор: **"Ми смо послали Ноу народу његовом: 'О**

2. ширк у покорности³⁴
3. ширк у призивању неког имена³⁵

народе мој', - говорио је он - 'Богу богослужење чините! Ви другог бога осим Њега немате". (Кур'ан, поглавље Бедеми, одломак 59.) И Његов говор: **Не приписуј Богу неког другог бога да не би осуду заслужио и без подршке остао!** Кур'ан, поглавље Ноћно путовање, одломак 22) Тј . Бог ти опоручује да никоме не исказујеш богослужење осим Њему, а то се чини обожавањем некога или нечега осим Узвишеног Бога.

³⁴ Као што је у примеру Божијег узвишеног говора: **"О синови Адамови, зар вам нисам наредио: Не обожавајте ђавола!"** (Кур'ан, поглавље Јасин, одломак 60) тј. Он каже: да се не покоравате ђаволу у ономе што вам наређује у што спада непослушност Узвишеном Богу јер је обожавање ђавола покораване њему; као што каже Узвишени Бог језиком Аврама, нека је над њим спас и мир: ... **"О оче мој, немој да обожаваш ђавола, јер је ђаво Милостивом увек непослушан."** (Кур'ан, поглавље Марија, одломак 44)

³⁵ С овим се по свој прилици циља на позивање некога или нечега, поред Бога, приликом приношења жртве. Везано за то Бог каже: **"Не једите оно при чијем клању није споменуто Божије име, то је, устину, грех."** (Кур'ан, поглавље Ел-Ен'ам, одломак 121) Узвишени каже: **"Он вам једино забрањује: стрв и крв и свињско месо, и оно што је заклано у нечије друго име а не у Божије."** (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак173). Може се подразумевати под тим и називање новорођенчета по нечему што у себи има призивак обожавања мимо Узвишеног Бога, као нпр. када се каже: "Роб Харисов", "Роб Уззаа (најважнији кип код Арапа у предисламско доба). А Узвишени Бог каже: **И кад им је Он даровао здравог потомка, њих двоје су изједначили друге с Њим у ономе што им Он даје.** (Кур'ан, поглавље Бедеми, одломак 190) Приписали су Узвишеном Богу судруга у давању тог детета које је Бог Сам створио, које је благодатима обасуо и учинио га највећом срећом његових родитеља. А они су га (тј. родитељи) учинили робом некоме или нечему поред Бога. Или ако би га назвали робом некога или нечега, осим Бога Узвишеног, као

4. ширк у знању³⁶
5. ширк у моћи³⁷³⁸

Имам Велијуллах ед-Дехлеви³⁹ спомиње неколико подела ширка. То су:

1. ширк чињења сецеде⁴⁰
2. ширк у тражењу помоћи⁴¹
3. ширк у заветовању⁴²

нпр: "Харисов роб", "Уззаов роб", "Роб Ка'бе" и сл. Или да Богу припишу друга у богослужењу након што им је указао милост усрећивши их с тим

³⁶ О томе говоре ове Божије речи: **"Он тајне зна, и Он тајне Своје не открива никоме."** (Кур'ан, поглавље Џини, одломак 26) И ове Божије речи: **"Реци: 'Нико, осим Бога, ни на небесима ни на Земљи, не зна шта ће да се догоди.'"** (Кур'ан, поглавље Мрави, одломак 65)

³⁷ Као што је у говору Узвишеног Бога: **"Да ли вас они чују када се молите, или, да ли могу да вам користе или нашкоде?"** (Кур'ан, поглавље Песници, одломци 72-73) И као што је рекао Бог: **Они којима ви, мимо Богс, богослужење чините не могу да вас никаквом храном нахране.** (Кур'ан, поглавље Паук, одломак17)

³⁸ "Кешшафу истилахатил-фунун" 9/153 - 128.

³⁹ Ахмед Велијуллах б. Абуррахим б. Веџихуддин ел-' Умери ед-Дехлеви, био је један од искусних верских учењака. Од његових дела су: "Ел-Февзулкебир", "Ел-Будурул-базига", "Хуџетуллахи базига" и др. Преминуо је, Бог му се смиловао, године 1176 по Хиџри у граду Дехли. Погледај дело: "Нузхетул-хаватир " 4/415, 4/398.

⁴⁰ Као што каже Узвишени Бог: **Боље падајте лицем на тле Богу и богослужење чините!** (Кур'ан, поглавље Звезда, одломак 62)

⁴¹ Каже Бог : **"Само Тебе обожавамо и само од Тебе помоћи тражимо."** (Кур'ан, поглавље Приступ, одломак 5 .) А каже Посланик, нека је над њим спас и мир : **Ако тражиш помоћ, тражи је од Бога!** Хадис наводе Ет-Тирмизи, Ахмед и други.

4. ширк у именовану⁴³
5. ширк у послушности, забрањивању и дозвољавању⁴⁴
6. ширк у приношењу жртве⁴⁵
7. из сујеверја забрањивати искоришћавање дромедара⁴⁶ и камила⁴⁷

⁴² Доказ је говор Божији: **"Они су завет испуњавали и плашили се Дана чија ће коб свуда присутна бити."** (Кур'ан, поглавље Време, одломак 7.) Погледај о овоме мишљење Ханефија у: "Хашијетул-абидин ала ер-реддил-мухтар". И говор Узвишеног: **"Затим нека са себе прљавштину уклоне, нека своје завете испуне и нека око храма древног обилазе!"** (Кур'ан, поглавље Ходочашће, одломак 29.) Погледај такође: "Ел-бахрур-раик"

2/298, "Рухул-ме'ани" 1 7/313.

⁴³ Већ је претходио говор о томе код указивања на смисао овог ширка и доказ његовог постојања.

⁴⁴ Каже Бог: **"И, поред Бога, не моли се ономе ко не може да ти користи ни науди!"** (Кур'ан, поглавље Јона, одломак 106.) И каже Бог: **"И кад сте од Господара свога помоћ тражили; Он вам се одазвао."** (Кур'ан, поглавље Ел-Енфал, одломак 9.) Погледај: "Рухул-ме'ани" 11198, 61129.

⁴⁵ На то упућује Божији Говор: . . . **"Клањање моје, и обреди моји, и живот мој, и смрт моја, заиста су посвећени Богу, Господару светова!"** (Кур'ан, поглавље Ел-Ен'ам, одломак 162.) И као што је рекао Бог: **"И зато Господару своје клањај и курбан кољи!"** (Кур'ан, поглавље Много добро, одломак 2.) Погледај говор ханефијске правне школе у књизи : "Тахфетулфукаха" 3/67.

⁴⁶ Мужјак камиле

⁴⁷ Каже Бог: **"Бог није прописао ни бехиру, ни саибу, ни василу, ни хама; то они који не верују говоре о Богу лажи ."** (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 103.) Ово је осуда која се односи на мушрике који су прописали у својој вери оно о чему Бог није ништа објавио, а забранили су оно што је

8. ширк у заклетви⁴⁸9. ширк у обредима ходочашћа у име неког другог⁴⁹ мимо Узвишеног Бога.⁵⁰

Бог дозволио. Тако су, по својим искривљеним мишљењима, неку своју стоку учинили забрањеном, што се примећује из њихових термина који се супротстављају ономе што је Бог објавио. Бехира је камила којој се разреже ухо а потом се забрани њено јахање; према њој би се односили с поштовањем. Саиба је камила, крава или овца; кад достигне одређену животну доб називали би је овим именом и не би је више користили, јахали, товарили и клали. Неки би се заклињали делом своје имовине па би га сматрали саибом. Хам је камила коју је забрањено јахати и товарити када доспе до једне одређене доби. Тиме је све ово што су учинили мушрици забрањеним, без аргумента и доказа, само измишљање лажи на Бога. Оно је настало као продукт њиховог незнања и безумља. Погледај : "Тејсирур-Рахман" 2/352.

⁴⁸Значи: Ако онај који се заклиње буде уверен да неко или нешто чиме се заклео поседује одређену моћ или савршенство која не доликује никоме до Богу, тога или то ставља у исту раван са Богом. Ако заклетва буде само језиком онда је то мали ширк и не изводи из ислама. Каже Посланик, нека је над њим спас и мир: "**Ко се закуне неким или нечим мимо Бога учинио је дело неверства.**" (Наводе га Ебу Давуд, ел-Хаким, Ахмед и други.) У другом предању стоји: **Ко се закуне неким или нечим поред Бога приписао је Богу друга.** (Наводи га Ахмед.) Наводи се од имама Ебу Ханифе забрана заклетве неким или нечим мимо Бога. Ебу Ханифе каже: "Не сме се заклињати ничим осим Богом, с чистом искреношћу и Божијом једноћом." Погледај : "Бедаиус-сенаи" 3/8. Каже Ибн Неџм ел-Ханефи о ономе ко се закуне нечим поред Бога: "Треба се бојати неверовања за онога ко каже "живота ми" или "твога ми живота". Погледај : "Ел-Б ахрур-раик" 51124. Погледај мишљење ханефијских учењака о овоме у: " Ел-Фетава ел-хиндиј е" 6/323 и "Ел-Бахрур-раик" 818/3 , 124/5.

⁴⁹ Каже Бог: "**Ходочастити храм дужан је, Бога ради, сваки онај који је у могућности.**" (Кур'ан, поглавље Имранова породица, одломак 97.)

⁵⁰ "Хуџетуллахи ел-балига" 1 1 1 8 3 , "Ел-Будурул-базига" 125 -127 .

Еш-Шах Мухаммед Исмаил наводи неколико подела од којих су:

1. ширк упућивања молбе добрим људима и тражње помоћи од њих ⁵¹
2. ширк заветовањем и приношењем жртве добрим људима.
3. ширк у тражењу помоћи од добрих људи
4. ширк у давању имена, тј. да се деца приписују добрим људима, да се сматра да их је дао неко други а не Бог, да су поклон од неког другог а не од Аллага, као што је "Роб Послаников", "Поклон Алијин", "Хусејнов дар", "Поклоник Муршида Qедан од духовних вођа)", "Ел-Мударов поклон", "Саларов поклон" итд., (некад они који дају име кажу да се тако од деце одагнају урок и несрећа као нпр. име Вук или Вукашин)
5. заклињање неким или нечим мимо Бога
6. пуштање ноката у име неког од Божијих добрих људи
7. облачење детета посебном одећом због доброг човека
8. везивање конца око ноге детета због једног од Божијих добрих људи
9. чињење сецеде некоме другом поред Бога
10. веровање да неко поред Бога познаје невидљиво (гајб)⁵²

⁵¹ За све наведено претходно с у наведени аргументи. Погледај такође: "Ел-Бахру-раик" 511 24, "Ел-Меркату" 2/202, "Рухулме'ани" 1 7/2 1 3 .

11. тврдња да неко поседује моћ управљања поред Бога.⁵³

Потом је рекао: "Овим наведеним човек приписује Богу друга."⁵⁴

Учењак Мухаммед б. Исмаил наводи неколико подела на другом месту:

1. ширк у знању⁵⁵
2. ширк у управљању⁵⁶
3. ширк у богослужењу
4. ширк у обичајима, односно делима из обичаја.⁵⁷

Следио га је учењак Ен-Недеви који је био још строжији у осуђивању поклоника гробова.⁵⁸

⁵² Претходило је навођење доказа. Погледај ставове ханефијских учењака у књигама: "Ел-Фетава ел-хиндије" 6/326, "Ел-Бахрур-раик" 3/88, 5/124.

⁵³Претходило је навођење доказа. Погледај ставове ханефијских учењака у књигама: "Ел-Бахрур-раик" 2/892, "Рухулме'ани" 17/213, "Ел-Ибда'а" 189.

⁵⁴ "Таквијетул-иман" 19/2 1, "Рисалетут-тевхид лин-Недеви" 25/33 .

⁵⁵ Каже Бог: "Он зна шта је пред њима и шта је иза њих, а други знају само онолико колико Он жели." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре; одломак 225.)

⁵⁶ Каже Бог: "Реци: Зовите оне које поред Бога боговима сматрате! Они ништа немају ни колико трун један, ни на небесима ни на Земљи ; они у њима немају никаквог удела и Он од њих нема никакве помоћи. Код Њега ће се моћи заузимати за некога само онај коме Он допусти." (Кур'ан, поглавље Себеа', одломци 22, 23.)

⁵⁷ "Реддул-ишрак" 16- 17 .

⁵⁸ "Рисалетут-тевхид", 34-40.

Дела која узрокују ширк а на која су упозорили ханефијски учењаци бранећи тевхид

Ханефијски учењаци су потпуно јасни у негирању дела која узрокују ширк. Међу тим делима су улепшавање гробова и градња на њима⁵⁹, њихово уздизање⁶⁰, писање на њима⁶¹ узимање гробова за џамије⁶², њихово претерано улепшавање⁶³,

⁵⁹Сходно хадису који бележи Муслим и други од Џабира који каже: **"Божији посланик је забранио украшавање гробова, да се седи на њима и да се шта гради по њима."** За повећање спознаје о стајалишту првака ханефијске правне школе о овоме питању погледај следећа дела: "Бедаиус-сена'и" 1/320, "Тахфетул-фукаха" 2/256, "Ел-Метанету", стр. 201, "Фетхулмулхим" 2/121, "Ме'арифус-сунен" 3/305, "Хашијетут-Тахтави ала меракиј и л-фелах" 335, "Хашијету реддил-мухтар" 2/237 од Ибн Абидина и "Ел-Фетава ел-хиндије" 194/1, "Ел-Бахрур-раик" 194/2, "Ел-Месут" 62/2, "Хашијет меракил-фелах" 305, "Елибда'а" 197, "Зијаретул-кубур" 29.

⁶⁰ Као што се налази код Муслима и других од Алије, Бог био задовољан њиме, који преноси од Посланика, нека је над њим спас и мир, да га је послао и наредио му да не остави ниједан гроб уздигнут изнад нивоа земље, а да га не изравна са земљом. За повећање спознаје о стајалишту првака ханефијске правне школе о овоме питању погледај следећа дела: "Тебјинул-хакаик" од Ез-Зејле'и 1/264, "Фетхул-мулхем" 2/506, "Рухул-ме'ани" 15/237, "Фетхул-кадир" 2/141.

⁶¹ Наводе Ебу Давуд, Ет-Тирмизи и други хадис од Џабира који каже да је Посланик, нека је над њим спас и мир, забранио улепшавање гробова и писање на њима. О стајалишту ханефијских учењака погледај: "Бедаиус-сена'и" 1/320, "Тахфетул-фукаха" 2/256, "Тебјинул- хакаик" 1/264, "Хашијетут-Тахтави ала меракил-фелах" 405, "Ел- Ибда' а" 197.

⁶² Каже Посланик, нека је над њим спас и мир: **"Божије проклетство је на јевреје и хришћане који узеше гробове својих посланика за богомоље."**

окретање током молитве и молбе ка гробовима⁶⁴, узимање гробова за место прослављања празника⁶⁵ предузимање путовања до њих⁶⁶.

Примери ширка на које су упозорили ханефијски учењаци

Када смо појаснили ширк, можда може да изазове чуђење чињеница да многобошци у предисламско доба нису чинили ширк Узвишеном Богу у тевхиду рубубијје (Божијег господарства) него у тевхиду улухијје (тј. у чињењу богослужења). Данас постоји много случајева ширка у

⁶³У хадису стоји: "Посланик, нека је над њим спас и мир, је проклео посетиоце гробова и оне који на њима граде богомоље и осветљавају их." (Наводи га Ахмед, Ет-Тирмизи и други.) За спознају гледишта ханефија о овом питању погледај: "Ел-кевакибу ед-дерарију" 1/317, "Ел-лбда'а", 189, "Зијаретул-кубур", стр. 29, "Ел-Меџалисул-ербе'а", 13.

⁶⁴ Хадис наводе Муслим и други од Посланика, нека је над њим спас и мир, где каже: Не седите на гробовима и не клањајте према њима! Ебу Ханифе је презирао окретање према гробу Божијег Посланика, нека је над њим спас и мир, у време молбе. Погледај: "Ет-тевесул вел-весиле" (293), "Рухул-меани" 2/125, "Меџме'ул-енхур фи шерхи мултекул-ебхур" 1/313.

⁶⁵ Наводи Ебу Давуд од Ебу Хурејре, чији ланац сеже до Божијег Посланика, нека је над њим спас и мир, (мерфу'ан): Немојте да чините своје куће гробовима, и немојте да чините од мог гроба светилишта, и донесите благослов на мене! Заиста ће ваши благослови бити мени представљени ма где да били. За спознају гледишта ханефијских учењака погледај: "Ел-ибда'а" (185).

⁶⁶ Наводи Ахмед од Еби Са'ида да је Божији Посланик, нека је над њим спас и мир, рекао: Не предузима се путовање према иједној џамији (или месциду) осим према месциду Ел-Харему, мом месциду (Ел-Месцид ен-небевиј) и месциду Ел-Аксау!

тевхиду рубубије међу појединцима исламског народа. Међутим, нема сумње да ће ово чуђење да нестане ако се сви упознају са неким појавама које ће касније да буду детаљније наведене.

Каже Мухаммед Ала'уд-дин ел-Хаскефиј⁶⁷ о ономе ко се заветује некоме или нечему поред Узвишеног Бога: "Знај да је већина онога што чини обични свет према мртвима - у што спада и новац који се троши за свеће, уље и сл. за гробнице племенитих људи да би им се приближили - грех и забрањено"⁶⁸

Каже Ибн Абидин, објашњавајући овај текст: Израз приближило сличан је као када се каже: "О Господару мој, ако ми се врати изгубљено или оздрави болесник, или се задовољи моја жеља и потреба, онда теби припада толико и толико злата, или сребра, или хране, или свећа, или уља." Овакве ствари су грех и забрањене из неколико разлога од којих су:

- завет створењу није дозвољен, јер је завет богослужење а богослужење је забрањено да се чини створењу
- јер онај коме се заветује може да умре, а онај који умире није истински владар."⁶⁹

⁶⁷ Мухаммед б. Али б. Мухаммед ел-Хусни, познат као Ала'уд-дин ел-Хаскефи, ханефијски муфтија у Дамаску. Од његових дела су: "Ед-дуррул-мухтар фи шерхи тенвирил-ебсар" и "Ифадетул-енвар ала усулил-менар". Преминуо је 1088. године по Хиџри. Погледај: "Хуласатул-есер" 3/63-65 и "ЕлЕ'алам" 6/294.

⁶⁸ "Ед-дуррул-мухтар ме'а реддил-мухтар" 2/439.

⁶⁹ Реддул-мухтар ала дуррил-мухтар. 2/449-45

Описујући случај оних који траже помоћ од некога или нечега поред Бога, и описујући њихову повезаност са мртвима у неким видовима богослужења, као нпр. заклетва, Ел- Алуси каже: "У говору Узвишеног Бога: **Они којима се ви поред Бога клањате не могу ни мушицу створити**⁷⁰, указује се на осуђивање оних који претерују према Божијим племенитим људима, тражећи помоћ од њих и заветујући им се у невољи, занемарујући Узвишеног Бога. Говоре: "Они су само посредници којима се приближавамо Богу, а ми се у суштини заветујемо Узвишеном Богу, а награду дајемо племенитим људима." Међутим, очигледно је да су они у својим првим молбама најсличнији онима који су обожавали кипове, говорећи: "**Ми их обожавамо само да нас што више приближе Богу.**"⁷¹

Остале молбе би им биле исправне да нису тражили од њих (тј. кипова) следеће: излечење болесних, повратак изгубљеног и сл."

Каже Мухаммед б. Јахја б. Мухаммед ел-Кендехлеви ел-Ханефи⁷²: "Подизање месцида⁷³ изнад гробова је дело јевреја који подигоше своје богомоље изнад гробова посланика и великана. Тим се чином велича мртвац као што величају идолопоклоници."

⁷⁰ Кур'ан, поглавље Ходочашће, одломак 73.

⁷¹ Кур'ан, поглавље Скупови, одломак 3.

⁷² Мухаммед Јахја б. Мухаммед ел-Кендехлеви ел-Ханефи; био је књижевник и истакнути учењак. Поседовао је широко знање. Од његових дела је: "Ел-кевакибу ед-дерарију". Преминуо је 1334 х.г. Погледај. "Мукаддимету мухаккакил-мусаннеф' од Ибн Еби Сејбе, 27/1, "Ел-Анакидул-гајех" (47).

⁷³ Мецид-џамија.

Украшавање гробова није ништа друго до расипање имовине које је Узвишени Бог забранио: **"...јер су расипници браћа Ђаволова, а Ђаво је Господару своме незахвалан"**⁷⁴

Тим чином се поистовећују са јеврејима који су украшавали гробове својих великана, бескорисно трошећи време.⁷⁵

Каже Ел-Алуси ел-Ханефи: "Приметио сам како неки дозвољавају оно што чине незналице на гробовима добрих људи; дозвољавају њихово надгледање, градњу у камену, стављање надгробних плоча, вешање фењера, окретање током молитве према њима, обилажење око њих, потирање по њима, окупљање око њих у изузетним приликама итд. Све то је у супротности са наредбом Узвишеног Бога и Његовог Посланика, нека је над њим спас и мир. То је новотарија у вери коју Узвишени Бог није допустио. Довољно је да погледамо поступке другова Божијег Посланика, нека је над њим спас и мир, приликом посете његовом гробу и називања селама. То треба имати у виду! А једино Узвишени Бог даје упуту."⁷⁶

Каже имам Велијуллах ед-Дехлеви: "Читаоче, ако се будеш двоумио у питању исправности говора о уверењима многобожаца и њиховим делима, онда погледај људе који праве проблеме у овом времену, посебно оне што буду на самој граници вере, и њихове представе о добрим људима. Иако признају постојање добрих људи, сматрају да је њихово присуство у нашем времену немогуће; обилазе (ходочасте)

⁷⁴ Кур'ан, поглавље Ноћно путовање, одломак 27.

⁷⁵"Ел-кевакибу ед-дерарију" 1/316-317.

⁷⁶"Рухул-ме'ани" 239-240/15.

гробове и храмове, па су тако запали у ширк, новотарије и празноверја, чиме су проузроковали искривљење и смутњу. То се толико дубоко усадило у њих да није остало ништа од хадиса Посланика, нека је над њим спас и мир: **"Ви ћете, заиста, да следите обичаје оних пре вас толико, да кад би они ушли у гуштерову рупу и ви би за њима."**

Није било ниједне несреће а да у њу није загазила једна од муслиманских фракција. Нека нас Бог заштити од тога!

Укратко, Бог је из милости Своје на Арапско полуострво послао првака свих посланика, Мухаммеда, нека је над њим спас и мир. Наредио му је успостављање праведне заједнице и расправљање са залуталим фракцијама путем Часног Кур'ана. За доказе су се користиле општеприхваћене чињенице, остаци Аврамове вере, да би се доказала обавезност прихватања Ислама и побила друга искривљена веровања.⁷⁷ У делу "Ел-Будуру ел-Базига" је рекао: "Истину је рекао Божији Посланик, нека је над њим спас и мир: - **Ви ћете, заиста, да следите обичаје оних пре вас педаљ по педаљ, лакат по лакат, тако да, кад би ушли у гуштерову рупу, ви бисте их следили. Рекли су: - О Божији Посланиче, је ли то јевреје и хришћане? - А кога другог него њих!** - одговори Посланик.⁷⁸

Познато је да су многобошци веровали да је Узвишени Бог Творац свих ствари, као што каже Узвишени: **"А да их**

⁷⁷ "Ел-Февзул-кебир", 26.

⁷⁸ Наводи га Ел-Бухари у поглављу "Ехадисул-Енбија", поднаслов Шта је споменуто о Израелћанима, 6/494, х. 3456, "Китабул-'илм" у поднаслову „Слеђење обичаја јевреја и хришћана, као и Муслим 4/2054, х. 2669. Оба су хадиса пренесена од Ата' бин Јесара од Еби Се'ида ел-Худрија.

упиташ ко је створио небеса и Земљу сигурно би рекли: - Бог!⁷⁹

Међутим, то их није спречило да припишу Богу друга. Можда си већ чуо нешто о вестима које кажу да ће се наука подићи пред Судњи дан, тако да ће два човека да се расправљају, па ће један да каже: "Чувај се броја шездесет!" Други ће да каже: "Чувај се броја седамдесет!" Потом ће да оду са својим проблемом неком ученијем од њих, па ће он да им каже: "Чувај се броја деведесет!" Тако ми Онога у Чијим је рукама моја душа, већ се ово појавило само у другом облику. И не видим ниједног од ових а да у себи нема нешто од ширка. Као што каже Узвишени Бог: "**они су, осим њих мало, Богу друга приписали.**"⁸⁰

Узвишени Бог је оптужио многобошце због њиховог говора о дарезљивом човеку, који је месио брашно за ходочаснике, да је он заслужио положај божанства, па су тражили од њега помоћ у невољама. Већ нас је Посланик, нека је над њим спас и мир, подучио хадисом који наводи Тирмизи од Адија б. Хатима да је рекао: "Чуо сам Божијег Посланика, нека је над њим спас и мир, како учи ове кур'анске одломке: **"Они, поред Бога, боговима сматрају свештенике своје и монахе своје"**⁸¹, па је рекао: - *Они нису њих обожавали, али су, ако би им они нешто дозволили, узимали то као халал-*

⁷⁹ Кур'ан, поглавље Локман, одломак 25.

⁸⁰ Кур'ан, поглавље Јосип, одломак 106.

⁸¹ Кур'ан, поглавље Покајање, одломак 31.

допуштено, а ако би им нешто забранили, примали би то као харам-забрањено."⁸²

Подучио нас је да ширк није ограничен само на богослужење. Може неко да каже: Како, када нисмо никога чули да каже нешто слично? Рећи ћемо му: Знај да се искривљавање не огледа само у замењивању речи једних другима као што то обични свет схвата. Питање искривљавања је компликованије. Најраширеније врсте су мењање вањског значења речи према страстима и жељама. Мухаммед, нека је над њим спас и мир, указао је да ће да се појаве људи који ће да називају вино и блуд другим именима, а потом ће да говоре: *Узвишени Бог ово није забранио у Својој Књизи. Можете слободно да га чините.*

Зар не видиш људе како су дозволили опојно средство које се узима из меда, на које се односе Посланикове речи!? Има људи који говоре: Дозвољено је да човек има полни однос са женом свога сина. Они су се вратили у заблуду. Сигурно ће сазнати ко је гори лажов!

Зар не примећујеш људе који се покуравају њиховим речима, налазећи тако оправдање за своје поступке!? Они нападају оне који им читају Божије одломке. Ако им се каже: Поштедите нас говора људи, јер они могу да погоде, а могу и да погреше. На вама је да се прихватите Књиге и онога што је казивао Посланик, нека је над њим спас и мир, од Узвишеног Бога, они би одговарали: "Затекли смо претке наше како

⁸²Ибн Џерир 10/114, Ел-Бејхеки у Сунену 10/116, а сви преносе преко Мус'аба ибн Са'да од 'Адија ибн Хатима. Тирмизи каже даје хадис гариб (усамљен).

испољавају веру и ми их следимо у стопу".⁸³ Тако би опомињаче проглашавали грешницима, а неке би и убијали. Такви су прави многобошци. Изненадио сам се кад ми је пренесено о човеку, који је био признат као учен и добар, а који је рекао: "Ако се Узвишени Бог на Судњем дану прикаже у супротном лику особе коју ја знам, онда је углед или положај Божији испод његовог." Ако је преношење исправно, овај човек за своје речи нема никаквог оправдања код Узвишеног Бога.⁸⁴

Каже имам Ед-Дехлеви у својој књизи "Таквијетул-Иман", а Ебу Хасан ен-Недеви га је следио у делима "Рисалетуг-тевхид" и "Опасност ширка и незнања међу људима": "Знај да се ширк, у овом времену, проширио међу људима, а исправни тевхид је постао чудан. Већина људи не зна значење ширка. Позивају се на иман, иако су се саживели са ширком. Зато је најважније, пре свега, да људи разумеју значење ширка и тевхида и да знају њихове прописе у Кур'ану и хадису."

Манифестација ширка и његови многобројни облици

Данас присутне појаве ширка јесу нпр. да људи у тешким ситуацијама траже помоћ од учењака, посланика,

⁸³ Кур'ан, поглавље Украси, одломак 23.

⁸⁴ "Ел-Будурул-базигату", 167-170.

имама⁸⁵, шехида⁸⁶, анђела, цина; призивајући њихова имена, тражећи од њих испуњење потреба и остварење захтева. Заветују им се и приближавају жртвама да би им испунили жеље. Њима приписују своје синове, надајући се отклањању тешкоћа и урока.

Тако неко назове свога сина "Роб Послаников", а неко "Али Бахш", "Хусејн Бахш", "Бир Бахш", "Медар Бахш"⁸⁷, а неко назове сина "Салар Бахш"⁸⁸. Они говоре:

⁸⁵ Под тим се подразумевају имами Ехлул-Бејта у погледу којих су шије претерале, придајући им светост и величање, верујући да су безгрешни, да знају будућност, итд. Имамет држе равним посланству а у неким ситуацијама га стављају испред посланства. Тако су следбеници исламског умета у Индији потпали под утицај многих шиитских веровања, највише заслугом владара и принчева, а и због измешаности са њима (тј. шијама) и непознавања ислама. Текст преноси преводилац књиге на арапском Ебул-Хасан ен-Недеви.

⁸⁶ Шехиди су особе које погину на Божијем путу.

⁸⁷ Велики учењак Ел-Му'аммер Беди'уд-дин ел-Медар ел-Халеби ел-Мекнебури; један од познатих племенитих људи у индијским земљама. Приписују му чудна дела која не прихватају ни разум ни предаје. Њему је приписан један од месеци у години у календару који је раширен међу обичним светом у Индији. Име му је везано за анегдоте које су се рашириле међу масама. Оснивач је медаријског реда који се искривио у последње време и у који је ушло много легенди и пехливанских покрета. Преминуо је 10. џумадел-ула 844. по Хиџри. Преноси Ебул-Хасан ен-Недеви.

⁸⁸ Ес-Сејјид Салар Мес'уд ел-Гази. Један од најпознатијих и најистакнутијих личности у Индији. Око њега круже многе приче. Његова личност није довољно проучена, како научно тако и историјски. Спомине га Ибну Батута у свом путовању где каже да је он (тј. Салар) освојио већину тих земаља. Својствене су му необичне приче и познате битке. Умро је 588. по Хиџри.

"Нема сметње уколико о посланицима говоримо из љубави и поштовања, али, ако их изједначимо (у било чему) са Узвишеним Богом и ако поверујемо да су они и Узвишени Бог на истом степену, онда је то ширк у који нема сумње. Ми говоримо и верујемо да су они Божија створења и робови. Наше веровање у њихове способности владања и вођства света јесте оно чиме их је Бог обдарио и одликовао. Они ништа не чине без Његове дозволе и задовољства. Наше позивање и тражење помоћи од њих је позивање Узвишеног Бога и тражење помоћи од Њега. Они код Узвишеног Бога имају посебну улогу и положај који нема нико други. Тако је дао да у Његовом царству владају, да суде и пресуђују створењима, и да раде шта желе. Они одлучују, поништавању и успостављају, а наши су заузимачи код Узвишеног Бога на оном свету. Ко буде код њих цењен и поштован и буде заслуживао положај, имаће и код Узвишеног Бога углед и положај. Што их више спознајемо, више ћемо да спознајемо Узвишеног Бога и овоме слично од безвредних објашњења и ништавних доказа о којима Узвишени Бог није ништа објавио. Људи су одбацили Божији говор и сунет (праксу) Његовог Посланика, нека је над њим спас и мир. Дозволили су својим ограниченим умовима да залазе тамо где им није место. Привржени су причама и предајама које се не вежу ни за какав датум нити исправну предају. Позивају се на митске традиције

Сахрањен је у граду Бахраиц у Северној покрајини у Индији. Наводи се у "Нузхетул-хаватир"-у да су краљеви Индије саградили на његовом гробу високу грађевину. Људи би се упућивали к њему из различитих крајева. Сматрали су да се није оженио тако да су га женили сваке године, славили би његово венчање и стављали би заставе на његов гроб. Преноси Ебул-Хасан ен-Недеви.

и предисламске обичаје. Да су прихватили Божији говор и говор Његовог Посланика, нека је над њим спас и мир, бринули би се о његовом спровођењу у дело. Знали би да су њихова тумачења иста као и код арапских неверника из доба Посланика, нека је над њим спас и мир. Бог им те доказе није примио, него их је оптужио за лаж, па каже у поглављу Јона: **"Они, поред Бога, богослужење чине онима који не могу ни да им науде нити могу да им какву корист прибаве, и говоре: 'Ово су наши заговорници код Бога.' Реци: 'Како да Богу говорите да на небесима и на Земљи постоји нешто, а Он зна да не постоји?!' Нека је хваљен Он и врло високо изнад оних које сматрају Њему равним."**⁸⁹

Из овог одломка сазнајемо да не постоји нико ни на небу ни на Земљи ко ће моћи да се заузима за другога, и да ће да користи његово заузимање ономе ко га тражи. Заузимања посланика неће ни да буде, осим Божијом дозволом: **"И они ће се само за онога којим Он буде задовољан заузимати, и они су и сами, из страхопоштовања према Њему, брижни."**⁹⁰

Свеједно је ако их неко позове по имену, или их не позове, неће да се оствари ништа осим онога што Бог жели и оно што Он наређује.

Суштина ширка предисламских Арапа и њихова заблуда

Јасно је да неверници, који су живели у доба Веровесника, нека је над њим спас и мир, нису изједначавали своја божанства са Узвишеним Богом нити су веровали да су

⁸⁹ Кур'ан, поглавље Јона, одломак 18

⁹⁰ Кур'ан, поглавље Веровесници, одломак 28.

на истом степену с Њим. Нису ни веровали да су моћни као Узвишени Бог. Али, њихово неверовање и ширк су били због призивања божанстава, давања завета, приношења жртава, узимања за посреднике и браниоце ... Ко у односу према другоме буде поступао као многобошци према божанствима, чак и ако признаје да је дотична особа створење или роб, он и Ебу Цехл⁹¹ су на истом степену ширка.

Неисправност чињења дела ширка

Знај да се ширк не ограничава само да човек придружи неког Богу и да их таквим сматра. Суштина ширка је да човек припише неком од људи особине и дела која је Узвишени Бог одабрао само за Своје Узвишено Биће, а која је учинио знаком за обожавање. У то спада: чињење сецеде неке од створења, клање у нечије име, заветовање, тражење помоћи у невољи коју само Бог може да пружи, веровање да је дотични присутан и да посматра на сваком месту, тврдња да је способан да влада и крши законе... Све ово потврђује код особе присуство ширка. Тако човек постаје мушрик (многобожац), без обзира ако и верује да је човек, краљ или цин (коме се клања, приноси жртва у његово име, заветује му се или помоћ тражи) - мањег значаја од Узвишеног Бога, и да је Бог Творац а он Његов роб и створење. У томе (тј. чињењу тога према неке) нема разлике између добрих људи и веровесника, цина и ђавола. Ко буде овако поступао постаје мушрик (идолопоклоник).

⁹¹Ебу Цехла је Божији Посланик, нека је над њим спас и мир, назвао "Фараоном ове заједнице" због његовог порицања и одбацивања доказа који су му долазили од Узвишеног Бога. (о.п)

Узвишени Бог описао је јевреје и хришћане као оне који су претерали у уздизању свештеника и монаха, слично мушрицима који претераше према својим божанствима, говорећи:

"Они поред Бога боговима узеше свештенике и монахе своје и Месију, сина Маријиног, а наређено им је само да једном Богу богослужење чине, нема бога осим Њега. Он је високо изнад оних које Њему равним сматрају."⁹²

Споменуто је да су сва створења - били они учењаци или робови, управници или краљеви - Божији робови, неспособни и слаби, који не владају животом, смрћу нити проживљењем када их Узвишени Бог поново проживи и затражи полагање рачуна. Неће да им преостане ништа друго него да стану пред својим Господарем понизно и покорно. Каже Узвишени Бог у поглављу Марија:

"Па, сви ће они, на небесима и на Земљи, доћи Свемилосном као робови! Он их је све запамтио и тачно избројио, и сви ће Му на Судњем дану доћи појединачно."⁹³

Очито је да је Он Једини владар и да нико осим Узвишеног Бога, не господари нити му то Бог допушта. Људи ће да дођу своме Господару појединачно и нико никога неће да штити. Одломци који говоре о овоме су многобројни. Ако боље погледамо у одломке које смо споменули, као и друге за које није било могућности да наведемо, спознаћемо јасну разлику између ширка и тевхида, па ће да им се разоткрије

⁹² Кур'ан, поглавље Покајање, одломак 31.

⁹³ Кур'ан, поглавље Марија, одломци 93-95.

њихова суштина. Дошло је време да споменемо особине и дела која Бог искључиво приписује Свом Узвишеном Бићу. Никоме није дозволио да има икакав удео у њима. Оне су многобројне, али је неопходно да издвојимо неке које ће разумном читаоцу да омогуће да разлучи истину од неистине и упуту од заблуде.

Свеобухватност знања је својство Узвишеног Бога

На почетку ове тематске целине рећи ћемо да је једино Узвишеном Богу својствено да буде присутан на сваком месту, имајући у виду све, да зна ситно и крупно, далеко и блиско, скривено и видљиво. Ништа Му није скривено ниједног момента - без обзира било то у тами или на светлу, на небесима или на Земљи, планинским врховима или морским дубинама. Ово свестрано знање обухвата сва места и времена. Не може Му ништа неопажено измаћи, макар било као честица. Ова особина је својствена само Узвишеном Богу, и нико је са Њим не дели.

Ко воли у име неког створења, позива га стојећи и седећи, у близини и даљини, дозива га и тражи помоћ за одстрањење невоље и одбрану од непријатеља... ко буде све завршавао његовим именом, или га стално имао на уму и концентрисао своје размишљање само на њега; буде стално водио бригу о њему, предочавајући његову слику као да је види и буде уверен да то створење зна; ако спомене његово име језиком или срцем, или представи његову слику или гроб; ако буде уверен да му није ништа скривено, да је упућен у тајне лечења болести и чувања здравља; да је упућен у оно што олакшава и отежава; да је упућен у тајне живота и смрти,

туге и среће; да се ништа не изусту, усне не проговоре, нити га они неком бригом обузму, не појави се опасност по њега а да то он не зна и не буде упућен у њега - све ово се сматра ширком, а онај ко је оваквог уверења постаје мушрик.

Ова врста ширка се назива приписивање Богу судруга у знању, а огледа се у приписивању свеобухватног знања некеме поред Узвишеног Бога, па макар се то тврдило за посланика или племенитог човека, учењака, шехида, имама или његовог потомка, или цина; без обзира да ли био уверен да је то знање само по себи или га је Бог обдарио њиме па се касније осамосталио с овим знањем које му је постало нераздвојна особина. Све наведено је од ширка.

Апсолутна воља и потпуна моћ својства су Узвишеног Бога

Сваки човек мора да верује да је владање знањем и по вољи, издавање наредби и забрана, усмрћивање и оживљавање као што Он хоће, давање и одузимање опскрбе, здравље или болест, победа и пораз, потчињавање судбине и одређења човеку - да му победа увек буде савезник, да буде срећан и да дела не престају да буду примана, или супротно, да му се овај свет окрене и да се неуспеси један на други надовезују, удовољавање тражењу и остваривање спокојства, престанак мука, помоћ у невољама, удовољавање ожалашћеном, охрабривање несрећника итд., да су све то својства Узвишеног Бога. Не дели их ни са посланицима нити са добрим људима, шехидима нити добрим робовима, као ни ђаволима нити цинима. Ко тврди да неко од њих поседује ову апсолутну управу, тражи своје потребе од њега, приноси му жртве,

заветује му се, позива га да му помогне у кризи – постаје мушрик (идолопоклоник).

Ова врста ширка се зове приписивање Богу друга у управљању, без обзира да ли верује да су они сами способни за то или да им је Узвишени Бог поклатио ову способност и наднаравност. Ово је друга врста ширка.

Богослужење и обреди се посвећују само Узвишеном Богу

Узвишени Бог је само Себе одликовао делима обожавања која се називају богослужењем, као што су: руку'у и сеџда (клањање), скрушено и понизно стајање (да стави своју десну руку на леву)⁹⁴; давање имовине у име онога кога велича и сматра достојним; пост због Њега; посећивање Његове куће из далеких крајева; предузимање пута ради посете Његовој кући тако да свако ко га види зна да жели обавити ходочашће; дозивање Његовог имена као што је телбија; избегавање састајања са женама и греха, избегавањелова и гађања животиња током хаџа; овако се понаша и ограничава; обилази око Ка'бе; чини сеџду Богу; приноси курбан; затим заветовање; стајање код углава Ка'бе; учење молбе и тражење помоћи; молба за остварење

⁹⁴ Као што стоји поданик испред својих господара у седишту краљева неарапских земаља. Преноси преводилац књиге ЕбулХасан Ен-Недеви. А ја бих још додао, слично овоме су дела незналица побожњака према гробу које можемо да видимо у џамији Божијег Посланика, нека је над њим спас и мир, како стави своју десну руку на леву, стојећи у потпуном страху и покорности, окренут према часном мезару, и са страхопоштовањем већим него док стоји пред Свевишњим Богом током молитве.

овосветских и оновсветских потреба; остваривање жеља; обављање свих послова око Кабе: чишћења, осветљавања, намештања, напајање посетилаца, уређење места за абдест и купање; пијење воде са њеног извора желећи благостање и посипање по телу; дељење воде; ношење воде ономе ко није присутан; поштовање краја који окружује Ка'бу; да не убија животиње и не сече дрвеће, да не пустоши усамљене пределе, да чува стоку у његовим забранама.

Господар светова је Своје робове подучио овим делима и издвојио их је само за Себе. Ко их учини учењаку неког реда, посланику, цину, надгробном споменику или их веже за положај и место богослужења на које се осамљивао неки добри Божији роб да би богослужио и спомињао Бога, или кући, или остатку или знамењу по коме је познат један од Божијих добрих робова, или чини сецду и клања се гробу, или пости у његово име⁹⁵ или стоји испред њега понизно и скрушено, стављајући једну руку на другу, или му буде приносио жртве, или буде посећивао из далека једну од кућа, или буде палио светилке у њој као знак величања и поштовања, или је буде покривао застором (као што се покрива Ка'ба), или буде стављао прекриваче на гробнице⁹⁶,

⁹⁵Новотарија поста у име добрих Божијих робова потиче из старог доба Индије. Понекад се пост посвећује имагинарним личностима које у стварности не постоје. Овај пост такође има правила и норме понашања у намери, мршењу, броју одређених дана, тражењу задовољења потреба и помоћи од оних у чије се име пости. Ово је осудио учењак Ахмед ибн Абдул-Ехад ес-Серхенди (преминуо 1034. х.г.) у својој посланици његовим следбеницима огрезлим у ширку у богослужењу (посланица 41/3). Наводи Ебул-Хасан ен-Недеви.

⁹⁶ Фанатици који величају гробове и мртавце су уобичајили да покривају гробнице добрих Божијих робова прекривачима и одећом, и да се односе

или буде стављао заставу или дрво у његово име⁹⁷, или одлази из те куће натрашке, или љуби гроб, или буде постављао лепезе на њега да би отерао муве (као што чине слуге својим живим господарима), или буде стављао десну руку на леву, или му се буде понизно и скрушено молио, или буде седео код гроба надзирући и стражарећи, или се буде лепо односио према ономе што окружује гроб (као што су дрвеће, шикаре и травњаци) и не допусти да буде изложено запуштању - ако чини било које од ових дела учинио је ширк према Узвишеном Богу. Овај ширк се назива ширк у богослужењу, свеједно да ли особа верује да ове ствари заслужују величање саме по себи и да је то пожељно, или верује да је Бог задовољан са слављењем тих ствари, и да Бог отклања тугу и бојазан због благостања таквог величања. Ово је трећа врста ширка.

Знаци величања који упућују на робовање и понизност само су за Узвишеног Бога

према њима као да су живи . Преноси Ебуи -Хасан Ен-Недеви. Ова се новотарија појавила и у неким арапским земљама. Каже учењак Али Махфуз ел-Ханефи у својој књизи "Ибда' фи медар ел-ибтида": ' На службу гробницама навео их је ђаво, да би им отворио врата најружније опскрбе. Тако их видиш ако затребају обнављање надгробног покривача сваке године, или кад се истроши, како обмањују масе да је у том прекривачу благостање каквог нема, да користи излечењу од болести, одагнању урока, стицању опскрбе и безбедности од сваке несреће, и сигурност од свих страхова. Па би се око њега поотимали лаици и не би бринули о сулудом расипању имовине само да дођу до "користи" која је у њему' . (Ел-Ибда'а; 96-97).

⁹⁷Обичај фанатика и незналица у Индији . Преноси Ебул-Хасан ен-Недеви.

Узвишени Бог подучио је Своје робове начинима како да буде њихово веровање исправно. Спустио им је благослов у овосветским животима и том благодати испунио њихове тежње. Од тих начина су: заветовање Богу у невољи и приликом њеног нестанка; дозивање Његовог имена у тузи и забринутости; почињање сваког посла са Његовим именом; када буду обдарени породом, купе овцу и поделе месо сиромашним и родбини у Његово име, захваљујући се тиме Узвишеном Богу; затим називање деце именима у којима се очитује тевхид и обожавање као што су: Абдуллах (Божија слуга), Абдур-Рахман (слуга Милостивог), Хиббету-ллах (миљеник Божији), затим издвајање дела пољопривредних добара и плодова воћњака у Божије Узвишено име; издвајање дела имовине и стоке и заветовање тога Богу; потчињавање Његовим наредбама; избегавање Његових забрана које се односе на алкохолна пића, неадекватна одевање; веровање да је све што га погоди од добра и зла, глади, снижења и повишења цена у трговини, здравља и болести, победе и пораза, среће и несреће, подршке среће и њено изостајање, туге и веселја. .. - све је то у Божијој власти.

На човеку је да се помири са Његовом вољом пре него што спомене своју жељу тако да каже: "Урадићу то и то ако хтедне Бог". Величањем Његовог имена очитује се Божија снага и слабост робова тако да каже: "Мој Господару, мој Владару, мој Створитељу!" Када жели да се заклинје заклинје се само Његовим именом... Тако је исто и са свим другим знаковима слављења и обреда према Богу. Ко то учини према посланицима, добрим људима и шехидима, џинима и ђаволима, као што је нпр.: да се заветује њима када га мучи невоља или тешко стање; или ако се позива на њихова имена кад је болестан или погођен несрећом; или да почне свој посао

са њиховим именима; кад буде обдарен дететом да се заветује њима или да назива своју децу са: Абдун-небиј (Послаников слуга) или Имам Бахш или Биру Бахш; да издваја део урода и плодова за њих; да им пружа од онога што је из земље изникло, као што су усеви и плодови, а потом то користи у своје сврхе; да изабере животиње и према њима се лепо понаша, па их не удара, нити одбија од сточне хране и смокава, нити их туче штапом или каменом, опходећи се према њима лепо и с поштовањем; ако се прихвати старих обичаја у јелу, пићу, одевању, па их се придржава као што се придржава верозаконских прописа, па тако забрањује храну и одећу и ускраћује их једнима (нпр.: нешто продаје мушкарцима а не женама и обратно, па каже: "Заиста, тој и тој храни не требају да се приближавају мушкарци"⁹⁸), или каже: "Тој и тој храни не смеју да се приближавају слушкиње, као ни жена која се удала за другог човека", "Ел-Хабису која је спремљена у име учењака Абдул'Хакка"⁹⁹ не сме да једе онај ко користи наргилу." Затим приписује добро и зло које се догоди, и несрећу и благостање које се задеси тим учењацима и добрим људима, па каже: "Заиста је тога и тога стигло

⁹⁸ Врста јела која се кувају у Индији у име Фатиме, кћерке Посланика, нека је над њим спас и мир. Забрањена је мушкарцима па је они не једу нити се том јелу приближавају. Преноси Ебул-Хасан ен-Недеви.

⁹⁹ Мисли се на учењака Абдул-Хакка ед-Дехлевија. Један од великих учењака и учитеља. Родио се и одрастао у Родалију, једном од предграђа по имену Лукенау. Имао је висок значај у учењу тевхида и уздизању шеријата (верозакона), чување прописаних обавеза и сунета, позивању људи Богу, потпуном предавању Богу и величање само Њега. Умро је године 836. по Хиџри. Међутим, фанатици и незналице у Индији су направили специјалну храну назвавши је брашњеница учењака АбдулХакка; прави се од финог белог брашна и шећера. Преноси Еби Ел-Хасан ен-Недеви.

проклетство тога и тога, па је полудео", "Тога и тога је протерао тај и тај, па је осиромашео и пропао", "Тај и тај се смиловао томе и томе, па га је срећа помогла и успех га не напушта", "Погодила је људе глад због заласка те и те звезде, а због изласка те и те звезде", "Тај и тај је почео свој посао у том и том дану и тога и тога часа, па није успео нити га је употпунио". Или каже: "Ако хоће мој учењак, десиће се то и то". Или описује онога кога велича и поштује именима и придевима који су својствени само Богу, а то су особине: величине и достојанства, независности од створења, апсолутна снага, дарежљивост којој нема краја, сила и моћ... па нпр. каже: "Обожавани, најбогатији, бог богова, господар свега, краљ краљева..." Или се заклиње Послаником, нека је над њим спас и мир, или Алијом, Бог био задовољан њиме, или једним од његове деце (шије их сматрају имамима и тврде да их је дванаест), или неким учењаком, или његовим гробом... - све ово потврђује ширк и назива се ширком у богослужењу. Ово је четврта врста ширка. То значи да слави некога поред Бога, у делима која не приличе никоме до Узвишеном Богу.

Ове четири врсте су јасно споменуте у Кур'ану и хадису.¹⁰⁰

Након навођења свих ових примера, које су изнели ханефијски учењаци како би објаснили ширк, јасно се види да све ово побија мишљење оних који сматрају да велики ширк не може да се појави у Мухаммедовој, нека је над њим спас и мир, заједници. Сваком разумном човеку је јасно да су се различити и многобројни видови великог ширка појавили, десили и дешавају се у Мухаммедовој, нека је над њим спас и

¹⁰⁰"Рисалетут-тевхид ", стр. 25-44.

мир, заједници. Као аргумент да је тај ширк присутан јесу речи Посланика, нека је над њим спас и мир:

"Неће бити Судњи дан све док се нека племена из мог умета (заједнице) не прикључе мушрицима (многобошцима) и док не почну да обожавају кипове."¹⁰¹

На другом месту се наводи: "... док из мог умета групе не почну да обожавају кипове." Посланик, нека је над њим спас и мир, је рекао: **"Неће наступити Судњи дан док не почну да се гурају жене племена Девс око Зил-Хулсе"**¹⁰².

То је био кип којег је обожавало племе Девс у предисламском периоду у месту Тубале.

Посланик, нека је над њим спас и мир, такође, каже: **"Неће нестати ноћи и дана све док се опет не почну обожавати Лат и Узза"**¹⁰³

Споменуте ствари у хадисима нису се отворено и јавно догодиле све до сада. Међутим, ово је стварност и овакав вид ширка је присутан у шта нема сумње. У овој заједници појавило се обожавање створења, добрих људи и других. Посвећује им се богослужење, приносе им се жртве, заветује

¹⁰¹Наводи га Ебу Давуд у књизи о искушењима, поглавље Искушења и њихови знакови, X. 4252, док је изворник хадиса код Муслима 4/22 1 5 . О њему говори и Ел-Албани у књизи "Тахзирус-саџид", 1 20 стр.

¹⁰²Наводи га Ел-Бухари у поглављу Смутње, део Промене времена до обожавања кипова 76/ 1 3, X. 7 1 1 6, а Муслим у поглављу Смутње, део Неће наступити Судњи дан док Девс не почне опет да обожава Зул-Хулсу 4/2230, X. 2906. Оба хадиса се наводе преко Ибнул-Мусејџиба од Ебу Хурејре.

¹⁰³ Кипови који су се обожавали у предисламском периоду.

им се, од њих се тражи помоћ и др., а то је велики ширк који не пориче нико осим неверника.

Посланик, нека је над њим спас и мир, упозорио је на ширк којег се не чува велики број људи, па каже: **"О људи, бојте се овог ширка! Заиста је он скривенији од хода мрва!"**¹⁰⁴ Ако неко каже: Како човек може да признаје Створитеља - Узвишеног и Слављеног, Судњи дан, оживљење, законодавство ислама, а потом га ви опет називате неверником или многобошцем зато што сматра да неком створењу пристаје оно што доликује само Узвишеном Богу или зато што дозива његово име и молбу му упућује? Они нису задовољни да се називају многобошцима.

Одговор је: Муслиман може да западне у погрешна веровања и празноверја као што су: веровање у утицај звезда, веровање да неко створење може да користи или штету да нанесе и др. Може да му се деси да учини дела као што су сецде неке или нечему поред Узвишеног Бога и сл. Ове ствари и оване слично одстрањују од њега име ислама, а везују за њега куфр (неверство) и ширк (многобоштво) и он постаје мушрик (многобожац). Како би тек онда другови, Бог био задовољан њима, прогласили неверницима оне који су одбили да плате зекат¹⁰⁵, борили се против њих и сложили се

¹⁰⁴ Наводи га Ахмед (4/403) и Ибну Еби Шејбе у књизи "Ел- Мусанниф " (6/70-71) X(29547) у поглављу Утицање од ширка, а Ел-Бухари у "Велика историја". Сви наводе хадис преко човека из Бени Кахила од Еби Мусе ел-Еш'арија. Наводи Ел- Хејсерни у књизи "Ел-Меџме'и" 10/223, бележе и Ахмед и Ет- Таберани. Ел-Албани у "Сахикул-џам и " 1 /694, X. 373 1 , каже да је хадис веродостојан.

¹⁰⁵ Зекат- годишње издвајање одређеног процента из имовине богаташа и удељивање сиромашнима.

да су због тога постали отпадници? Шта значи проглашење отпадништва? Шта значи говор Посланика, нека је над њим спас и мир: **"Није допуштена крв муслимана осим у три случаја ... и оног ко напусти веру"**¹⁰⁶.

Како после тога може да се каже да муслиман не може да западне у ширк и да је немогуће да буде кафир (неверник) или мушрик (многобожац) након што је постао муслиман? Нико не може да именује одређеног муслимана мушриком нити кафиром осим после објашњења кур'анских и хадиских текстова и након изношења доказа, с тим да не остане при њему сумња, незнање, претпоставка и сл. Ако не нађе више доказа код себе, па не остане при њему ништа осим ината, порицања и охолости, онда је он, без сумње, тада заслужио да се назове мушриком или кафиром.

Немојте да помислите да ми журимо да прогласимо неверницима људе који се држе тевхида и да их називамо мушрицима. Заиста су ширк и куфр речи које су заступљене у исламском законодавству. Приписују се људима само на основу јасних исламских доказа. Као што се не сме муслиман неправедно оптужити за куфр (неверство), тако се исто не може ни оптужити за куфр истински мушрик и онај ко напусти своју веру.

Међу првим исправним следбеницима у исламу, такође, је било оних који су отворено људе проглашавали неверницима, јер су заслужили име куфра (неверства) и ширка (многобоштва). Ако не би било тако, било би логично да се сустигнемо од називања неверником онога ко каже: "Ја

¹⁰⁶ Наводи га Ел-Бухари 8/38 у "Китабуд-Диј ат", и Муслим 3/ 1 302, х. број 1 676.

изговарам два шехадета, клањам, постим, дајем зекат и обављам хаџ, али кажем да је Ахмед ел-Кадиджани посланик од Бога или кажем да се божански дух утеловио у тело господина Ел-Бедевија итд."

Заиста је истина јача и вреднија од било кога. И не треба да истински учењаци и браниоци истине устручавају да прогласе неверником и идолопоклоником онога ко то заслужује, након што се испуне сви шеријатски услови за то, као што је знање уз свесно чињење и непостојање препрека, као што је присила.

Ел-Алуси ел-Ханефи био је врло прецизан и опрезан у оптужби за куфр оне који богослуже гробовима и бораве код њих. Своје мишљење подупирао је и потврђивао доказима учењака Ибн Тејмијја. Био је познат по томе што није журио у проглашавању некога неверником. То би чинио тек након што изнесе доказ и обзнани прави пут. Он каже: "Ниједан се учењак није двоумио око неверства обожаваоца гробова. Сви су отприлике овако говорили: Не кажњава се док се не затражи од њега покајање и не проглашава се неверником док му се не изнесу јасни докази или нешто њима слично. Муслимане није осудио за ширк ниједан учењак, а учењак Ибн Тејмијје поседује и друге текстове које преносимо да бисмо употпунили смисао."¹⁰⁷ Потом је изложио неколико текстова учењака Ибн Тејмијја у проучавању овог проблема. Ебу Гудде ел-Ханефи поседује, такође, значајну студију о нежурењу приликом осуђивања за неверство, осим када се изнесу докази онеме ко почини неверство или ширк. Он, такође, подупире свој став драгоценим проучавањима учењака Ибн Тејмијја, ханефијских учењака, као и свих других.

¹⁰⁷Погледај: "Гајетул-емани" 1/30-36.

Његов говор се своди на то да се не смеју осудити за неверство новотари у вери, осим ако почине очито неверство и јасни ширк, па порекну оно што је неопходно у вери, а након што му се изнесу докази и јасно обзнани прави пут. После тога може да се изрекне пресуда о његовом неверству, отпадништву и изласку из ислама.¹⁰⁸

Каже учењак Ибн Тејмије: "Изјава која представља неверство на основу Кур'ана, Сунета и онога на чему су се сложили учењаци јесте оно што се назива неверство говором. Он постоји на шта упућују шеријатски докази. Вера се састоји је од прописа достављених од Узвишеног Бога и Његовог Посланика, а није ствар подложна људским просуђивањима, схватањима и прохтевима. Зато неверством не треба да се оптужује свака особа која то каже све док се не утврди постојање услова осуде за неверовање и док се не уклоне све препреке.

Нпр., онај који каже да су вино и камата дозвољени због његовог скорог уласка у Ислам, или због његовог одрастања у удаљеним и изолованим подручјима, или чује говор и порекне га и не буде веровао да је то из Кур'ана Часног нити да је хадис Посланика, нека је над њим спас и мир. То се десило неким исправним претходницима, порицали су неке ствари док им не би било потврђено да их је Веровесник, нека је над њим спас и мир, уистину, рекао. Овакви се не оптужују за неверство све док им се не изнесу јасни докази из Објаве, као што каже Узвишени Бог: "Да

¹⁰⁸ Погледај "Ет-Тетиммел-хаса мин тетиммат Еби Гадде", у последњој књизи "Ел-Мукиза" од Ез-Зехебија; стр. 147-165.

Људи после посланика не би никаквог оправдања пред Богом имали"¹⁰⁹

Јер Бог је већ опростио овом умету грешку и заборав.¹¹⁰

Каже учењак Ибн Тејмије: "Када се говори о проглашавању некога неверником треба да имамо на уму да се онај припадник Мухаммедове, нека је над њим спас и мир, заједнице који уложи труд у неком проблему, желећи истину, па погреша, не осуђује као неверник, него му се опрашта његова грешка. Онај коме је јасно с чим је дошао Посланик, нека је над њим спас и мир, па се супротстави Посланику, нека је над њим спас и мир, након што му је објашњена упута и почне да следи пут који не следе верници, онда је он неверник. Ко буде следио своје страсти, затим буде лењ у тражењу истине и буде говорио без знања, он је непослушни грешник. Може да буде велики грешник, а може да има и добрих дела која ће да превладају над његовим лошим делима."¹¹¹

На другом месту каже: "И поред тога, ја сам увек био, а то добро зна онај ко се са мноштем дружио, међу првима који су забрањивали да се одређена особа осуди за неверовање, велико грешење и непослушност, осим у случају да се зна да су му докази изнесени и да се од њих окренуо. У том случају он је неверник у првом, грешник у другом и непослушан у трећем случају. Потврђујем да је Узвишени Бог већ опростио овом умету његову грешку која се тиче говорних и практичних питања. Исправни следбеници су се расправљали

¹⁰⁹ Кур'ан, поглавље Ен-Ниса', одломак 165.

¹¹⁰ "Меџмуа'тул-фетава" 30/165 .

¹¹¹ "Меџмуа'тул -фетава" 12/ 180.

око многих питања вере и ниједан од њих није сведочио да је други неверник, нити грешник."

Споменуо је потом примере, а затим рекао: "Оно што је пренесено од исправних следбеника и великих имама о генерализовању проглашавања некога неверником, ко каже то и то, истина је. Међутим, треба разлучити између генерализовања и одређивања поименице..." Он, такође, каже: "Проглашавање неверовањем је претња, па чак и онеме ко изјави да пориче говор Посланика, нека је над њим спас и мир, јер човек може тек да прими Ислам, или можда да је одрастао у удаљеним пределима и сл. Тада се не осуђује за неверовање све док му се не изнесу докази. Можда није чуо одредбе, или их је можда чуо, али му није било потврђено, или је постојао неки други разлог у виду препреке. Дужност је да му објаснимо, иако је погрешно. Увек сам спомињао хадис који се налази у двама најверодостојнијим збиркама хадиса о човеку који је рекао: **"Када умрем запалите ме, потом ме узмите и проспите ме по мору. Тако ми Бога, ако Узвишени Бог буде моћан да ме оживи, мучиће ме казном којом никога на свету неће мучити."** Учинили су то са њим, па му рече Бог (након што га је оживио): **Шта те навело да учиниш оно што си учинио? - а он рече: "Страх од Тебе."** Па му је Бог опростио.¹¹²

Овај човек је сумњао у своје поновно оживљење и Божију моћ ако буде разасут. Веровао је да неће да буде оживљен, а то је неверство на чему су сви муслимани сагласни. Међутим, био је неупућен и то није знао, а био је верник - бојао се Бога да га не казни - па му је Он опростио.

¹¹² Наводи га Ел-Бухари 4/414, X. 151 у поглављу "Посланици", и Муслим 4/2 110, X. 2756.

По овоме је онај ко тумачи, а припада оним марљивим и труди се да следи Посланика, нека је над њим спас и мир, пречи за опрост од овог (горе наведеног) примера.¹¹³

Каже Ибн Усејмин: "Ако неко упита: Хоћете ли да оптужите за неверовање и грех оне који траже изврнуто тумачење? Кажемо: Осуда о неверству или греху не припада нама, него Узвишеном Богу и Његовом Посланику. Она је шеријатски пропис који своје упориште има у Кур'ану и Суннету. Зато треба бити добро уверен и не осуђивати никога за неверство и грех, осим ако на то упућује Књига и Суннет. Муслиман који испољава ислам у основи је поштен. Његов ислам и честитост остају при њему све док се не покаже неки шеријатски доказ који то оповргава.

Није дозвољено попуштање приликом осуде за неверовање и безбоштво, јер се у том случају могу десити две велике ствари којих се треба да чувати:

- лаж на Узвишеног Бога у пропису и лаж на осуђеног када му се припише оно што он није
- западање у исто оно чиме је назвао свог брата ако је он чист од тога.

У "Сахих"-у од Муслима наводи се од Абдуллаха б. Омера, Бог био задовољан њиме, да је рекао: **"Када човек осуди свог брата за неверство један од њих га је сигурно заслужио (тј. неверство)."**¹¹⁴ У другом предању се каже: **"... биће као што је рекао (оптужио га). Ако његова оптужба нема основе онда се неверовање враћа на онога ко је**

¹¹³ "Меџмуа'тул-фетава" 30/ 165 .

¹¹⁴ Бележи Муслим 1 /79, број 60.

оптужио."¹¹⁵ У њему се, такође, преноси од Еби Зерра, Бог био задовољан њиме, од Посланика, нека је над њим спас и мир, да је рекао: **"Ко буде прозивао некога неверником или каже: Божији непријатељу! - а он то не буде - оптужба се враћа на њега."**¹¹⁶ Због овога мора, пре него што се донесе пресуда о неверству или грешењу, да се увери у двоје:

- Кур'ан и Суннет упућују на то да је дотично дело неверство или грех

- ова се пресуда односи на одређеног говорника или одређеног чиниоца тако што ће да буду испуњени сви услови да би могао да се осуди за неверство или безверство и да засигурно буду **уклоњене** све препреке. Од најважнијих услова је да зна које је његово дело или изјава било узроком његовог неверовања или греха. Доказ је говор Узвишеног Бога: **"Онога који се супротстави Посланику, након што му се јасно покаже Прави пут, и следи пут који није пут верника, ми ћемо га окренути тамо где се усмерио, и бацићемо га у Пакао, - а ужасно је он боравиште!"**¹¹⁷

Узвишени Бог, такође, каже: **"Бог неће учинити да залута један народ који је на прави пут упутио пре него што им оно чега се требају чувати. Бог, заиста, све добро зна. Божија је власт на небесима и на Земљи, Он живот и смрт**

¹¹⁵ Муслим, поглавље Иман, део Објашњење случаја када неко каже свом брату муслиману: Невернице ! 1/79.

¹¹⁶ Наводи га такође Муслим у поглављу у Ел-Иман, део Објашњење случаја када неко каже свом брату муслиману: Невернице! 1179, X. 112 .

¹¹⁷ Кур'ан, поглавље Ен-Ниса', одломак 115.

даје, и ви, осим Бога, немате ни заштитника ни помагача.
 "118

Због овога су учењаци рекли: Не може да се прогласи неверником онај ко порекне исламске услове ако је недавно ушао у ислам све док му се они не објасне и докле год постоје сметње у које је запао, а које га приморавају на неверство и безверство без његове воље. Примера има више. Од њих је да буде приморан на одређени чин и он то чини под присилом, али не из уверења и задовољства. У том случају не може да се прогласи неверником. Доказ за то је говор Узвишеног Бога: **"Онога ко занегира Бога, након што је у Њега веровао, осим ако буде на то приморан, а срце му остане чврсто у вери, чека Божија казна. Оне којима се неверовање буде миљило стићи ће срба Божија и њих чека патња велика"**¹¹⁹.

Изузетак је и то ако некоме стане мозак у одређеним моментима, па не зна шта говори због силне радости, туге, страха или нечег другог. Доказ за то је случај који се преноси у "Сахиху" Муслима, од Енеса б. Малика, Бог био задовољан њиме, да је рекао: "Божији Посланик, нека је над њим спас и мир, рекао је: **Бог се више обрадује покајању Свога роба него кад неко од вас буде на својој јахалици у пустој и неплодној земљи, па му она умакне, а на њој му сва храна и вода, па у очају за њом дође до дрвета и склони се у његов хлад, изгубивши наду за својом јахалицом. Док је он у таквом стању, она се одједном појави испред њега. Он је узме за узу, а потом викне: "Господару мој, Ти си мој роб а**

¹¹⁸ Кур'ан, поглавље Покајање, одломци 115-116.

¹¹⁹ Кур'ан, поглавље Пчеле, одломак 106.

ја сам Твој господар!" - погрешно је од силне радости.^{120»121}

Из свега наведеног постају нам јасна мишљења учењака и шеријатска правила осуде за неверовање. Узвишени Бог о свему томе најбоље зна.

¹²⁰Сахих од Муслима 4/2104, поглавље Ет-Тевбе, хадис број 2747.

¹²¹"Ел-Кава'идул-мусла фи сифатиллахил-хусна" 116-119. Хадис је навео Ел-Бухари 146/7, поглавље Ед-Де' ават, и Муслим 4/2104, хадис број 2474.

Закључак

Сходно излагању великог броја питања и проблема у овој студији, дошло се и до великог броја резултата. Међу најважнијим резултатима су:

1. Ханефијски учењаци имају велике заслуге у одговору новотарима који обожавају гробове, објашњењу ширка, његовим врстама, делима која до њега доводе и навођењу примера у неким исламским друштвима.

2. Много муслимана не познаје суштину тевхида, па су зато запали у различите врсте ширка одакле се и не надају.

3. Велики број муслимана под ширком сматра само обожавање камења, дрвећа и кипова. Зато су приписали Узвишеном Богу друга у покорности, господарству, љубави и покоравану. То је, углавном, последица њиховог непознавања суштине обожавања и ширка.

4. Ширк са свим својим облицима и очитовањима није ништа друго до понижавање човека, где се приморава на покораване створењима и обожавање робова, а они не поседују ни штету ни корист, ни смрт ни живот, нити могу да оживљавају.

5. Законодавац (тј. Узвишени Бог) упозорио је да се чувамо сваког говора, дела и намера који могу да буду евентуални ширк или да воде до њега.

На крају желим да истакнем да је у овом скромном труду вероватно било и недостатака и пропуста. Заиста су ограниченост и слабост својства створења. Зато молим цењеног читаоца да прими извињење за сваки недостатак и пропуст.

Узвишеног Бога молим да ово дело учини само ради постизања Његовог задовољства, да нас Бог све помогне упутом Своје Књиге и владањем по Пракси Његовог Посланика, нека је над њим спас и мир.

Узвишени Господар зна свачије намере. Довољан нам је Бог и диван је он заштитник. Наша задња молба је: Хвала Узвишеном Богу, Господару светова.

Садржај

μ	Наслов	Стр.
1	Увод	1
2	Значај тевхида (монотеизма) у животу човека	5
3	Штетност и опасност од ширка (многобоштва)	7
4	Дефиниција ширка (многобоштва) према учењацима ханефијске правне школе	10
5	Врсте ширка (многобоштва) по ханефијским учењацима	14
6	Дела која узрокују ширк а на која су упозорили ханефијски учењаци бранећи тевхид	23
7	Примери ширка на које су упозорили ханефијски учењаци	24
8	Манифестација ширка и његови многобројни облици	32
9	Суштина ширка предисламских Арапа и њихова заблуда	35
10	Неисправност чињења дела ширка	35
11	Свеобухватност знања је својство Узвишеног Бога	37
12	Апсолутна воља и потпуна моћ својства су Узвишеног Бога	38
13	Богослужење и обреди се посвећују само Узвишеном Богу	38
14	Богослужење и обреди се посвећују само Узвишеном Богу	39
15	Знаци величања који упућују на робовање и понизност само су за Узвишеног Бога	42
	Закључак	57

